

František Menšík se jako jediný žijící syn ujal v dospělosti gruntu po otci a 25. listopadu 1889 se oženil s Marií Sychrovou. Té bylo v době sňatku teprve sedmnáct let a musela proto na úřadu zažádat o způsobilost.¹ První dítě se manželům narodilo o necelé čtyři roky později. Byla to Anna, o které můžeme už teď prozradit, že si ve svých sedmadvaceti letech vezme jistého Vincenta Meluzína. Ano, toho, kterého ve svém vyprávění o necelé půlstoletí později zveční jeho synovec Vladimír.² Dále to pak byly další dvě dcery, Marie a Růžena a v roce 1898 mrtvorozený chlapec. Pak ale říčmanická větev Menšíků nabrala druhý dech a na svět po sobě přišli hned čtyři synové, kteří se dožili dospělého věku. Na sklonku 19. století to byl syn Vladislav (6. 6. 1899), otec pozdějšího herce a národního umělce Vladimíra Menšíka, a s přestávkou dvou let pak ještě Josef (1901), Jan (1903) a Václav (1905). Po čtyřech letech od narození posledního syna zemřela novorozená dcera Johana a v roce 1916 syn Zdeněk, který si na tomto světě pobyl pouhý jeden den.³

Do školy začal František chodit v roce 1872. Bylo to dvacet let poté, kdy škola pro svůj provoz získala vlastní budovu „v Močilkách“ a děti již nemusely být vyučovány různě po chalupách, jak to bylo doposud. Poprvé se školní vyučování připomíná na začátku 19. století, kdy po čtyřicet let vyučoval „v chaloupce“ jistý tkadlec (a říčmanický zvoník) Zouhar z Ostrova. Největšího rozmachu pak zažila nová škola za nadučitele Juliuse Krupicy, který zde působil od roku 1882 a založil zde pamětní knihu a školní knihovnu.⁴ Brzy však přestala z kapacitních důvodů vyhovovat, na přelomu století navštěvovalo výuku na 100 žáků. Proto se začalo vybírat stavební místo pro školu novou, přičemž v návrhu byl i pozemek Františka Menšíka. Nakonec byl vybrán pozemek rolníka Jana Buše, v roce 1903 se začalo se stavbou (k financování stavby přispěl i Jan kníže z Lichtenštejna) a o rok později v říjnu se již vyučovalo v budově nové.⁵ Tady pak nacházíme Františkova syna Vladislava, který začal svou školní docházku plnit od roku 1905.

Františka Menšíka můžeme sledovat jako člena říčmanického obecního zastupitelstva, jejichž průběžné zápisy z porad se nám dochovaly od roku 1910. Tehdy byl starostou obce Josef Souček, kterého v roce 1914 vystřídal František Hloušek.⁶ František se jako jeden z radních spolupodílel na řízení obce a vykonával další činnosti plynoucí z jeho povinností. Poprvé se jeho jméno, vedle dalších obyvatel obce, ale neobjevuje v souvislosti činnosti jako radního, ale v protokolu z léta 1911, kdy se dražily pronájmy obecních pozemků. Na šest let si pronajal celkem 4 pole za konečnou cenu 69 korun. Musel potom složit zálohu, která se rovnala jedné pololetní splátce. Pokud platil včas nájem, byla mu po šesti letech tato záloha vrácena. Dražby pronájmů obecních pozemků se těšily velké oblibě, o čemž svědčí skutečnost, že mnoho zájemců se zúčastnilo i nové dražby o sedm let později.⁷ Když započala 1. světová válka, byl v prosinci 1916 zvolen do dvoučlenné komise, která měla přehlédnout majetek říčmanických hospodářů. Odhad pak sloužil pro upsání na tzv. válečnou půjčku. O dva roky později byl zvolen opět do výboru, který měl na starosti stejnou

1 Matrika Brno-venkov, sign. 1009, farnost Babice nad Svitavou (1845-1906), kniha oddaných, s. 67.

2 Anna se narodila 23.7.1893. Matrika Brno-venkov, sign. 1003, farnost Babice nad Svitavou (1888-1899), kniha narozených, s. 23. Sňatek s Vincentem Meluzínem proběhl 9.11.1920. Tamtéž.

3 Tamtéž, s. 29, 35, 43, 52. Matrika Brno-venkov, sign. 1004, farnost Babice nad Svitavou (1900-1943), uloženo u OÚ Bílovice nad Svitavou, s. 10, 20, 27, 41, 66.

4 Vlastivěda moravská, Brněnský okres, s. 280.

5 Říčmanický zpravodaj č. 1, rok 2007, s. 15. Bajerová, Helena: Škola v Říčmanicích. In: Říčmanice. Dějiny obce, s. 158. Škola byla v roce 1980 pro nedostatek dětí uzavřena a plánovaná přestavba se protáhla až do roku 2006, kdy byla započata přestavba na Obecní dům. Zároveň byla v přízemí přistavěna mateřská školka. Tomková, Jiřina: Polistopadové Říčmanice. In: Říčmanice. Dějiny obce, s. 119-120.

6 Františka Hlouška vystřídal v roce 1919 Gustav Škrob, o rok později byl v listopadu zvolen starostou Karel Polák. Státní okresní archiv Brno-venkov se sídlem v Rajhradě, fond C 115, Archiv obce Říčmanice, inv. č. 1, Zápisy o schůzích obecního výboru a představenstva (obecního zastupitelstva rady) 1910 - 1925, protokoly zápisů ze schůze z 10.5.1914, 20.8.1919, 17.11.1920.

7 Majitelé byli povinni se o půdu dobře starat, zvláště bylo nařízeno, že pole musí být hnojeny dvakrát do roka. Tamtéž, dražební protokoly z let 23. 7. 1911 a 29.7. 1917.

věc, tentokrát to byla již osmá, poslední válečná půjčka a řešena měly být u české průmyslové banky. Válečné půjčky byly oficiálně státními dluhopisy s nízkým úročením, ve svém důsledku to ale byla spíš daň „na válku“, vynaložené finance se obcím v mocnářství totiž nikdy zcela nevrátily.⁸ Ve světové válce bojovalo mnoho říčmanických mužů, a bylo to jak na straně císaře tak na straně Dohodových mocností. Spousta z nich se z bojů již nevrátilo, jejich památku dodnes připomíná pomník padlých.⁹ V prosinci roku 1917 pak František před obecní radou referoval o možnosti levné koupě ocelového zvonu, v roce 1919 byl navržen do komise, která měla za úkol vykupovat od rolníků přebytečné obilí a o dva roky později ho můžeme vidět jako jednoho ze tří náhradníků pro čtyřčlennou školní radu. V roce 1921 se též angažoval v potírání škůdce zavíječe pelyňkového, který na Moravě a Slovensku zničil tuny polní úrody.¹⁰

V obci se dědeček Vladimíra Menšíka uplatňoval i jako šikovný řemeslník. Pokud bylo potřeba něco opravit, patří mezi ty, kteří dostali celou věc prospěšnou pro obec na starost. Jednou to bylo přidělení nového dřevěného zábradlí u mostku poblíž jeho stavení, jindy návěsní tabule nebo mostek přes silniční příkop. Za práce mu bylo obcí samozřejmě zapláceno.¹¹

8 Tamtéž, zápisy porad ze dne 17.12.1916 a 9.6.1918.

9 Říčmanice. Dějiny obce, s. 77-78.

10 O možné koupi zvonu pro obec: „... Pavel Sehnal sděluje, že obce farnosti Babic hodlají zakoupit zvony ocelové, by i naše obec podobný zvon zakoupila, z ohledu společného lacinějšího kupu. Zároveň p. Frant. Menšík podrobně podává zprávu o koupi zvonu pro obec.“ Zápisy o schůzích, zápis ze dne 28.10.1917. Dále zápisy porad z 20.8.1919, 22.1.1921 a 30.7.1921. Původní obecní zvon byl tehdejším starostou Františkem Hlouškem ukryt pod zástřeškem u něj doma. Říčmanice. Dějiny obce, s. 78. Co se týče zavíječe pelyňkového, ten musel být na příkaz Okresní politické zprávy ničen i za pomoci všech postižených obcí, viz Interpelace v poslanecké sněmovně ze dne 21.7.1921. Dostupné na http://www.psp.cz/eknih/1920ns/ps/tisky/t2700_00.htm.

11 Zápisy o schůzích obecního výboru a představenstva, zápisy z 22.12.1921 a 26.8.1922.